

TORVSTIKNINGEN LANGS KYSTEN

Utdrag av avisutklipp.

I den forløpne sommer er der stukket meget brentorv både på Jæren, på Karmøy, Mørkekysten, Utrøndelag og ikke minst i Nord-Norge. Om torvdriften på Andøya skrives:

Hvilken uendelig rikdom har vi ikke i vår utmerkede brentorv over hele Andøya og ingen Andværing, som har krefter og vil arbeide med torven behøver å fryse. Forresten sparer vi gjennomgående ikke på brenslet, og det behøver vi heller ikke.

30—40 dekar (mål) av *Østråtgodset* er solgt ved frivillig auksjon på Ørlandet. I alt blev solgt henved 70 parseller dels i halve, dels i hele dekar og prisen dreiet sig om kr. 170—180 pr. dekar (mål). En rekke gårdbrukere fikk på denne måte sikret sig utmerket torvland.

TORVSTRØDRIFT

Utdrag av avisutklipp.

Østfold fylke.

Askim Torvstrøelskap hadde årsmøte 8. april. Årsberetning og regnskap for 1929 blev oplest og enstemmig godkjent. Av årsberetningen fremgikk, at selskapet har 480 aksjer fordelt på 145 aksjonærer. For hver aksje er der et torvhus. Der blev i 1929 opstukket 6647 m.³ strøtorv.

Skiptvedt Torvstrølag hadde årsmøte 23. april. Regnskapet for 1929 blev oplest og enstemmig godkjent. Laget har en gjeld på kr. 3000 og aktiva omkring kr. 1000, foruten verdien av lagets torvmyr med torvhuser.

Akershus fylke.

Ensbakk Landbruksforenings Torvstrølag. Oplysninger herom, inntatt i «Meddelelse» nr. 1 side 21, var feilaktig opført under Østfold fylke.

Hedmark fylke.

Eidskog Kommunale Torvstrøfabrikk. I Eidskog herredsstyremøte 5. april forelå til behandling ansøknin g fra en privatmann om leie av den kommunale torvstrøfabrikk, som i flere år har gått med underskudd. Andragendet gikk ut på en årlig leie av kr. 1000 i 3 år. Utgifter til telefon, skatter og vedlikehold forutsattes betalt av kommunen. Den private leier vilde påta sig å levere torvstrøballer til en pris av kr. 2,25 pr. balle, mens kommunens salgspris hadde vært kr. 2,50. Den kommunale torvstrøfabrikks styre kunde ikke anbefale ansøknin gen og fore-

slog, at kommunen nedsetter salgsprisen fra kr. 2,50 til kr. 2 pr. balle. Formannskapet var enig heri og foreslog, at herredsstyret beslutter forsøksvis å nedsette salgsprisen til kr. 2 pr. balle, for derved å muliggjøre en økning av omsetningen, så at driften kan utvides for å lette en del på arbeidsledigheten. Samtidig skulde det henstilles til styret å sette sig i forbindelse med innkjøpslagene og andre, så man kunde få opprettet utsalgssteder på forskjellige steder i bygden. Under behandlingen i herredsstyret blev også antydnet, at salgsprisen burde nedsettes til kr. 1,50 pr. balle. Formannskapets forslag blev vedtatt.

Eidskog kommunistiske parti hadde innsendt forslag til kommunen om igangsetning av arbeidet på den kommunale torvstrøfabrikk snarest mulig og med tariffmessige priser. Hvis mulig burde driften fordobles.

I løpet av mai måned blev der arbeidskonflikt, idet arbeiderorganisasjonen forlangte økning av akkordprisene og i herredsstyremøte 31. mai hadde 2 av arbeiderne foretrede for det samlede herredsstyre, som enstemmig vedtok ordførerens forslag om, at formannskapet sammen med fabrikkens styre møtes med arbeiderne for å komme til enighet om arbeidsprisen.

Ramsøimyren Torvstrølag, Brandvall, har hatt årsmøte, hvor årsberetning og regnskap for 1929 blev godkjent.

Berg Torvstrølag, Nes i Hedmark, hadde årsmøte på Heimstad lørdag 5. april. I anledning av at laget begynte driften for 25 år siden holdtes en festlig tilstelning. Der blev holdt taler for lagets stifter *A. Frujordet*, for lagets styre og arbeidere m. fl. De 40 dekar myr, som dengang blev erhvervet fra gården Berg til en pris av kr. 600, er snart avvirket. Salgsprisen for torvstrø var det første år 80 øre pr. m.³ og er nu kr. 1,80. Tilvirkningen har år om annet dreiet sig om 500 m.³

I *Furnes Almanning* er der på Høljemyren ved siden av brentorvdriften i året 1929 også optatt og tørket 116 m.³ strøtorv, som alt er levert. På Kvemyren blev der optatt og tørket 464 m.³ strøtorv, som alt er levert. Der er på Kvemyren opsatt 22 nye torvhus, så der nu er 52 torvhus på denne myr. Der er også lagt endel broer over grøftene for kjøringens skyld.

Dammen Torvstrøfabrikk tilhørende *Løten Almanning* tilvirket i året 1929 1850 baller torvstrø. Dessuten hadde man en beholdning på 500 baller fra året før. Der blev opstukket torvstrø for 2000 baller i året 1930.

Opland fylke.

I *Søndre Land og Fluberg* er det bare få gårder, som har anledning til å skaffe sig torvstrø fra egne myrer. De aller fleste gårdene må kjøpe torvstrø langveis fra og da blir frakten dyr. For å bøte på forholdet har landbruksselskapet nedsatt en komité, som skal undersøke, om der innen bygdene fins en større torvstrømyr, som kan utnyttes.

Buskerud fylke.

Torvstrøfabrikk i Ådal. En ny tidsmessig torvstrøfabrikk skal bygges ved Hallingby st. på Sperillenbanen. Det er torvmester *Helge Vik*, som står i spissen for foretaget. Som bekjent har Helge Vik i en årrekke vært torvmester ved Det Norske Myrselskaps torvfabrikk, Våler i Solør, og anla for $2\frac{1}{2}$ år siden en ny tidsmessig torvstrøfabrikk ved Tjønnås st. på Sørlandsbanen. Anlegget i Ådal vil bli av samme type eller en kopi av Det Norske Myrselskaps torvstrøfabrikk. Anleggs-kapitalen er på kr. 46 000, hvorav er tegnet kr. 20 000 i aksjekapital og resten kr. 26 000 tenkes lånt av Torvlånefondet. Ådals herredsstyre har enstemmig gitt kommunegaranti for torvlånet og forutsettes at anlegget kun skaffer beskjeftigelse for bygdens arbeidere.

Vestfold fylke.

I møte i Hedrums landbrukslag 22. april drøftedes spørsmålet om å innstille driften ved *Åshildrødmyren Torvstrølag*, da man ikke kunde låne penger til driften. Forrige år var anlegget bortforpaktet, men vedkommende forpakter reiste på hvalfangst og laget intet torvstrø. Der blev ikke fattet nogen beslutning i saken.

Telemark fylke.

Ved *Tjønnås Torvstrøfabrikk*, Tjønnås st., har der lenge vært arbeidskonflikt og anlegget er blokert, men har vært i drift med uorganiserte arbeidere. Øst-Telemark faglige Samorganisasjon har henstillet til hovedstyret for avholdelse av handelsstevnet i Notodden 27. september—5. oktober å forhindre, at Tjønnås Torvstrøfabrikk utstiller torvstrø på handelsstevnet. Fabrikkens eier har i den anledning opplyst, at han ikke har tenkt å utstille.

Bamble Torvstrølag holdt ekstraordinært årsmøte 30. april. Da det har vært liten omsetning av torvstrø i den senere tid, var det på tale å gå til oppløsning av selskapet, men man besluttet å se på det enn et år.

Sør-Trøndelag fylke.

Meldal Torvstrølag har det vært under overveielse å nedlegge, men på årsmøte i april f. å. blev beslutning herom utsatt. Laget har en stor gjeld og bygningene trenger vedlikehold. Der har i den senere tid vært liten efterspørsel, idet gårdbrukerne er begynt å tilvirke torvstrø til eget bruk.

Strinda Torvstrøfabrikk holdt årsmøte 22. mars. Årsberetning og regnskap for 1929 blev godkjent. I årets løp er der blitt produsert til salg 3652 baller torvstrø.

Børsa Torvstrøsamlag er nu avviklet i henhold til et kommunike fra avviklingskomitéen datert 14. april.

Nidaros Kommunale Torvstrødrift på Heimdalsmyren skal nedlegges og spørsmålet herom var berørt ved behandling av inneværende års budgett. Renholdsverkets bestyrer meddeler nu, at han har funnet på en metode til blanding av torvstrøpudrett, hvorefter der herefter vil medgå bare vel halvparten av den torvstrømengde, som Renholdsverket før har brukt. Han er derfor enig i at torvstrødriften nedlegges. Der finnes imidlertid en del torv på myren som er optatt, men ikke tørket. Hvor lang tid det vil ta før det hele er avviklet vil i høi grad bero på været. Noget egentlig avviklingsbudgett kan ikke opstilles. Den torv som finnes på myren er i torvstrødriftens regnskap inntektsført som beholdning. Ny torv vil ikke bli optatt. Renter, skatter og avgifter vedrørende myren under driftens avvikling må derfor opføres til utgift for bykassen. Nevnte utgifter er av bestyreren beregnet til kr. 2700 som opføres. Når avviklingen er foretatt vil borgermesteren fremkomme med forslag til avskrivning av anlegget og på hvilken måte man best mulig kan nyttiggjøre sig myren.

En loddeier i *Soknedal Torvstrølag* hadde nektet å kjøpe torvstrø til den av styret bestemte pris og saken blev behandlet i herredsrett på Støren 3. juni.

På tidligere årsmøter var det besluttet, at loddeiere forpliktet til å kjøpe 7 baller torvstrø pr. lodd og betale kontant kr. 3,50 pr. balle. Den som nekter å kjøpe torvstrø plikter allikevel å betale det. Denne plikt var det vedkommende loddeier, en gårdbruker, nektet å etterkomme, idet han fant, at torvstrølaget ikke hadde bemyndigelse til å fatte en sådan beslutning.

Rettens formann, sorenskriveren, stemte for den ankende parts frifinnelse. Han fant nemlig, at Soknedal Torvstrølag må ansees som et aksjeselskap i lovens forstand og at den ankende part efter aksjelovens § 39, således som denne lød på stiftelsestiden, ikke har noget ansvar utenfor det av ham tegnede beløp, idet det hverken i innbydelsen eller i den konstituerende generalforsamling er nevnt om nogen plikt for aksjonærene til å overta andre forpliktelser enn innfrielse av aksjens beløp.

Rettens flertall, begge domsmenn, fant at Soknedal Torvstrølag ikke kan ansees som aksjeselskap i lovens forstand, men mener, at det må betraktes som en sammenslutning til å skaffe loddeierne billig og tilstrekkelig torvstrø. Flertallet mener derfor, at aksjelovens bestemmelser ikke kan komme til anvendelse på torvstrølaget, og at det derfor må være lovlig, således som skjedd i generalforsamling i april 1919 i statuttene å vedta som plikt for deltagerne å overta strøet fra laget. Det er ikke bevist, at den ankende part er kommet med innsigelser på generalforsamlingen, og heller ikke senere har han nedlagt innsigelse mot beslutningens lovlighet. Når han har vært krevd for betaling eller har vært purret om å betale den torv han har vært tilpliktet til å ta, har han kun svart, at han ikke hadde penger. Flertallet finner også, at når beslutningen i 1919 finnes lovlig er det ikke tvilsomt at de senere generalforsamlingsbeslutninger finnes lovlige og bindende for ham.

På grunn av sakens tvilsomme beskaffenhet blev sakens omkostninger ophevet.

Klæbu Torvstrølag har hatt årsmøter i år og i år. Tiltross for det ugunstige vær 1928 var produksjonen tilfredsstillende. Der tørkes utelukkende på hesjer. I henhold til lovenes § 3 er aksjonærene pliktig til å kjøpe minst 12 baller torvstrø pr. aktie. Det besluttet at denne paragraf for fremtiden skal håndheves strengere.

Av regnskap og beretning for forrige år fremgikk, at der i 1929 var solgt torvstrø for kr. 3323,20. I status var på aktivsiden opført fabrikk med maskiner m. m. for kr. 25 137,27, hvortil kom beholdningsverdier. På passivsiden var opført gjeld til Klæbu Sparebank kr. 24 200, foruten forfalte renter m. m. Egen formue var opført med kr. 4075,74.

På forrige årsmøte blev der vedtatt tvungent avtrekk av torvstrø, således, at hver aksjonær var pliktig til å kjøpe 12 baller pr. aksje. Det viser sig, at dette vedtak ikke er efterlevet, idet der gjenstår 1038 baller torvstrø, som ikke er avhentet av aksjonærene. I den anledning blev med 22 mot 1 stemme vedtatt følgende forslag:

Da fabrikken nu har tilstrekkelig torvstrø på lager, gis det de aksjonærer, som ikke har hentet det pliktige kvantum torvstrø, en frist inntil 25. august 1930 å avhente og betale det resterende torvstrø.

Opdal Torvstrølag holdt fornyet årsmøte 24. juli med valg på 3 styremedlemmer med varamenn.

Nord-Trøndelag fylke.

A/S Lånke Torvstrølag hadde årsmøte i Lånke kommunelokale 5. april. Regnskapet for 1929 blev oplest og godkjent uten bemerkninger. Der blev behandlet et tilbud fra Lånke kommunale elektricitetsverk om installasjon av elektrisk lys og kraft i torvstrøfabrikken. Det besluttet at styret arbeider videre med saken og i tilfelle det finner tilbudet fordelaktig, innkaller til nytt årsmøte til endelig beslutning.

Aglo Torvstrølag har av Skatval herredsstyre fått tillatelse til å opta et lån på inntil kr. 4 500 til avbetaling på gjeld til Torvlånefondet.

Haug Torvstrølags gjeld til Torvlånefondet er av Verdalsstyret besluttet betalt av kommunen som igjen søker dekning hos et utvalg av kontragarantistene.

Verdal Torvstrølag hadde årsmøte 23. april 1929. Regnskapet viste et mindre underskudd og laget har en forholdsvis stor gjeld. Formannen rettet en inntrengende opfordring til medlemmene om å kjøpe mer av lagets torvstrø for derved å avhjelpe den dårlige økonomiske stilling, man var kommet op i. Det var kun 40 av de 70 aksjonærer, som i det forløpne år hadde kjøpt torvstrø.

På årsmøte på Verdalsøren 23. april 1929 forelå til behandling et forslag fra styret om nedbetaling av lagets gjeld. Enstemmig besluttet at å behandle saken på nytt møte, som berammes senere.

Åsmyren Torvlag, Stod, hadde årsmøte 29. mars. Driften gikk jevnt bra i 1929 og der blev tilvirket nok torvstrø for å greie efterspørselen innen bygden.

Overhalla Torvstrølag har hatt årsmøte. Regnskapet blev enstemmig godkjent. På grunn av de store påkostninger ifjor fremkom intet overskudd på driften. Akkorden for sommeren 1930 blev bortsatt. Torvstrøprisen blev besluttet nedsatt fra kr. 2,75 til kr. 2,25 pr. balle.

Sparbu Torvstrøfabrikk har hatt arbeidskonflikt.

Troms fylke.

Rognmo Torvstrølag, Målselv, har søkt Landbruksdepartementet om fremdeles å få slippe med halve avdrag for forfalne terminer av torvstrølagets lån av Torvlånefondet. Ansøkingen er enstemmig anbefalt av herredsstyret.

OPDYRKNING AV LOMMYREN I NORDRE FRON

Utdrag av «Gudbrandsdølen».

AREALET mellom Fagerli, Feforvatnet og Lomseteren i Nordre Fron, en myr av ganske stor utstrekning, menes å ha betingelser for opdyrking. Arealet, som tildels er gressbevokset og tørt, er anslått til bortimot 18000 dekar (mål), hvorav iallfall $\frac{1}{3}$ ansees å være dyrkbart. Tidligere skal arealet ha vært skogbevokset, men er blitt ødelagt av jernvinne i tidligere tider. På Lomseteren er der omkring 40 seterbuer. Skogbunden og havnegangen er utskiftet.

Ordfører *Kvammen* uttaler, at han finder tanken om opdyrking av større deler av Lommyren god, men arbeidet hermed vil støte på mange vanskeligheter grunnet utskiftningen. Saken kan kun løses ved et samarbeide mellom de forskjellige skoggrunnseiere og setereiere. Blev det tilfelle, er det mulig, at kommunen og staten vil støtte saken. Lomma må i tilfelle senkes, hvis myren skal kunne bli ordentlig avgrøftet. Initiativet må tas av seter- og skoggrunnseierne. Kommunen kan muligens sende en henstilling i den retning, men det har ikke vært drøftet. Der er i det hele tatt hittil ikke foretatt noget i saken.

Nu, da folketallet stadig vokser, er det nødvendig å finne utveier til liv-bergning for folk. Det er neppe tvil om, at Lommyren kan skaffe mange nye hjem. Høiden over havet varierer fra 828 til 868 m. Skåubygden ligger optill 850 m. o. h., så at der også på Lommyren kan bo folk hele året. Da mange benytter seterbuene på Lommyren også om vinteren, blir veiene holdt oppe hele året.
